

A Fővárosi Törvényszék Budapesten, 2024. június 3. napján – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

V É G Z É S T

A bíróság a kábítószer-kereskedelem büntette miatt [REDACTED] és társai ellen indult, a Fővárosi Törvényszéken 25.B.481/2023. számon folyamatban lévő **büntetőeljárást felfüggeszti, és egyúttal az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) 155. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása érdekében.**

A végzés ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS

I.) A támadott jogszabályhely:

Be. 155. § (3) bekezdés: Elektronikus kapcsolattartás esetén a bíróság az ügyész és a közalkalmazotti hatóság hivatalból vagy indítványra elrendelheti a beadvány vagy az ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő benyújtását, továbbítását, illetve kézbesítését. Erre különösen akkor kerülhet sor, ha a beadvány vagy az ügyirat

- a) nagy mennyisége, sajátos alakja vagy jellege miatt a digitalizálás aránytalan nehézséggel járna vagy lehetetlen,
- b) valódisága vitás, vagy
- c) elektronikus úton történő kézbesítése vagy továbbítása olyan késsedelemmel járna, amely az eljárási cselekmény határidőben történő lefolytatását veszélyeztetné, vagy az eljárás aránytalan elhúzódását okozná.

II.) A konkrét büntetőügy tárgya:

A Fővárosi Főügyészség 2023. december 14. napján emelt vádat a Fővárosi Törvényszéken a 2023. december 7. napján kelt, Nf.2628/2023/103-I. számú vádiratával [REDACTED] szemben a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 176. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő, bünszervezetben, jelentős mennyiségű kábítószerre elkövetett kábítószer-kereskedelem büntette és más büncselekmények miatt.

A büntetőeljárás jelenleg 25.B.481/2023. ügyszám alatt van folyamatban a Fővárosi Törvényszéken, tárgyalás előkészítési szakban. A bíróság a vádiratot 2024. január 9. napján kézbesítette a feleknek (vádlottaknak és védőknek), azonban az előkészítő ülés kitűzésére mindezidáig még nem került sor.

III.) Az Alkotmánybírósághoz fordulás előzménye:

A Fővárosi Törvényszék a Be. 152. §-ában, illetve a Be. 423. § (1) bekezdésében írtakra figyelemmel – szem előtt tartva az E-ügyintézési törvény 1. § 17. pont d) és f) alpontjaiban foglaltakat is – a 2024. február 13. napján kelt 25.B.481/2023/24-I. számú végzésével megkereste a Fővárosi Főügyészséget a nyomozás ügyiratainak elektronikus ügyirat formájában történő megküldése iránt.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/ 0 2 4 0 6 - 0 / 2024	
Érkezett: 2024 JÚN 0 6.	
Erkezés módja	
☐ POSTÁN	☒ @ EGYÉB:
Feladó:	Melléklet:

A megkeresés alapja a következő volt:

Az ügyben a nyomozás Be. 375. § (2) bekezdés alapján történő elrendelésére 2021. április 2. napján került sor, így a Be. 870. § (6) bekezdésében írtak alapján az ügyben az elektronikus kapcsolattartás szabályait kell alkalmazni.

Az ügyben benyújtott Nf.2628/2023/103-I. számú vádirat 91. oldal 4. bekezdésében írt tájékoztatás szerint „a nyomozó hatóság a 2023. április 27. napján hozott 29022/338-1880/2021. bü. számú határozatával a Be. 155. § (3) bekezdés a) pontja alapján az ügyirat papíralapon történő benyújtását rendelte el”.

Ezen intézkedésre a bíróság álláspontja szerint nem volt törvényes lehetőség.

A Be. 148. § (2) bekezdése alapján a büntetőeljárásban az elektronikus kapcsolattartás során kizárólag az E-ügyintézési törvény 17. § (1) bekezdésének megfelelő nyilatkozat tehető.

Az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési törvény) 1. §. 17. pontjának d) és f) pontja alapján elektronikus ügyintézészt biztosító szerv az Országos Bírósági Hivatal és a bíróság, és az ügyészség is.

Az E-ügyintézési törvény 17. § (1) bekezdése értelmében, ha jogszabály valamely nyilatkozat tekintetében nem elektronikus ügyintézés esetében írásbeli nyilatkozatot követel meg, annak az elektronikus kapcsolattartás során alkalmazott jognyilatkozat megfelel, ha

- a) a nyilatkozattevő elektronikus azonosítása a 18. § (2) bekezdésében foglaltak szerint történik, és
- b) biztosított, hogy a kézbesített elektronikus dokumentum megegyezik a nyilatkozattevő által jóváhagyott dokumentummal.

A Be. 150. § (1) bekezdése alapján az elektronikus kapcsolattartásra köteles büntetőeljárásban részt vevő személy – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – minden beadványt kizárólag a 148. § (2) bekezdése szerint, elektronikus úton nyújthat be a bírósághoz, az ügyészséghez és a nyomozó hatósághoz, és a bíróság, az ügyészség, illetve a nyomozó hatóság is elektronikus úton kézbesít a részére.

A Be. 152. § alapján a büntetőeljárás során az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek, továbbá a Kormány által kijelölt közfeladatot ellátó szervek elektronikus úton tartják a kapcsolatot egymással.

A Be. 155. § (1) bekezdése szerint, ha a beadvány melléklete nem elektronikus okiratként áll rendelkezésre, az elektronikus kapcsolattartást vállaló és az elektronikus kapcsolattartásra köteles büntetőeljárásban részt vevő személy (a továbbiakban: az elektronikus úton kapcsolatot tartó) köteles gondoskodni a papíralapú melléklet digitalizálásáról és a papíralapú irat megőrzéséről.

A Be. 155. § (2) bekezdése szerint, ha a bíróságnak, az ügyészségnek vagy a nyomozó hatóságnak eredetileg papíralapú ügyiratot elektronikus úton kell kézbesítenie vagy továbbítania, tíz munkanap áll rendelkezésére, hogy azt digitalizálja. Az ügyirat digitalizálásához szükséges időt – legfeljebb azonban öt munkanapot – a határidő számítása szempontjából figyelmen kívül kell hagyni.

A Be. 155. § (3) bekezdése szerint, elektronikus kapcsolattartás esetén a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság hivatalból vagy indítványra elrendelheti a beadvány vagy az ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő benyújtását, továbbítását, illetve kézbesítését. Erre különösen akkor kerülhet sor, ha a beadvány vagy az ügyirat

- a) nagy mennyisége, sajátos alakja vagy jellege miatt a digitalizálás aránytalan nehézséggel járna vagy lehetetlen,
- b) valódisága vitás, vagy
- c) elektronikus úton történő kézbesítése vagy továbbítása olyan késedelemmel járna, amely az eljárási cselekmény határidőben történő lefolytatását veszélyeztetné, vagy az eljárás aránytalan elhúzódását okozná.

A Be. 155. § (3) bekezdés – a jelen büntetőügy vádiratában az ügyészség által meghivatkozott – a) pontja értelmében tehát elektronikus kapcsolattartás esetén a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság hivatalból vagy indítványra elrendelheti a beadvány vagy az ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő benyújtását, továbbítását, illetve kézbesítését. Erre különösen akkor kerülhet sor, ha a beadvány vagy az ügyirat nagy mennyisége, sajátos alakja vagy jellege miatt a digitalizálás aránytalan nehézséggel járna vagy lehetetlen.

A Be. 423. § (1) bekezdése értelmében az ügyészség a vádemeléssel egyidejűleg gondoskodik arról, hogy a nyomozás ügyiratai és a bizonyítási eszközök a bíróság rendelkezésére álljanak.

A vádiratban hivatkozott Be. 155. § (3) bekezdése **nem a nyomozásnak a Be. 423. § (1) bekezdésében írt „ügyiratai”, azaz nem kompletten az ügyiratok egésze kapcsán rendelkezik így és ad lehetőséget a papír alapon történő benyújtásra, hanem kifejezetten csak egyes konkrét beadványok vagy egyes konkrét ügyiratok papíralapú benyújtását teszi mindössze lehetővé.**

Erre – a két fogalom eltérésére, valamint ennek folytán a Be. 155. § (3) bekezdésében írtaknak a vádemeléskor a nyomozás ügyirataira való nem alkalmazhatóságára – utalnak a Be. 155. § (3) bekezdésében egyes számban használt kifejezések is, mint „a beadvány” vagy „az ügyirat”, szemben a Be. 423. § (1) bekezdésében többes számban használt kifejezéssel, azaz „a nyomozás ügyirataival”.

Ezt az értelmezést támasztja alá továbbá a Be. 155. § (3) bekezdését 2021. január 1. napjával módosító, a büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról rendelkező 2020. évi XLIII. törvény 161. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó törvényi indokolás is, amely szintén kizárólag csak „egyes ügyiratokról” tesz említést, mint olyanokról, amelyek kapcsán a papíralapú benyújtás elrendelhető:

„A Be. 155. §-a rendelkezik arról, hogy elektronikus kapcsolattartás esetén mely esetekben van helye egyes okiratok papíralapon vagy egyéb adathordozó útján történő benyújtásának, továbbításának, kézbesítésének. A Javaslat a Be. 155. § (3) bekezdését alakítja át olyan módon, hogy pontokba szedi az eddig is meglévő egyes eseteket (ha a digitalizálás aránytalan nehézséggel járna, illetve ha a beadvány vagy az ügyirat valódisága vitás) és kiegészíti egy új esetkörrel. Eszerint, ha az ügyirat elektronikus úton történő kézbesítése vagy továbbítása olyan késedelmet jelentene, amely az eljárási cselekmény határidőben történő lefolytatását veszélyeztetné, vagy az eljárás aránytalan elhúzódását okozná, a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság elrendelheti a papíralapú vagy adathordozón történő továbbítást, illetve kézbesítést.

Az új rendelkezés továbbra is csak egyes ügyiratok vonatkozásában jelent kivételt az elektronikus kapcsolattartás alól, vagyis a továbbiakban ugyanúgy elektronikus marad a kapcsolattartás a felek között. Ugyanakkor egy ügyben több alkalommal is előfordulhat, hogy szükségessé válik egy

beadvány vagy ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő benyújtása, továbbítása, illetve kézbesítése. Ennek oka lehet bármely, a törvényben is nevesített ok (digitalizálási nehézség, vitatott valóságú ügyirat, időszerűség), illetve ezeken kívül bármilyen más olyan helyzet is előállhat a „különösen” fordulatra tekintettel, amely szükségessé teheti a papíralapú vagy adathordozón történő benyújtást, továbbítást, illetve kézbesítést.

Abban az esetben, ha a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság elrendeli az ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő továbbítását, illetve kézbesítését, úgy a papíralapú kézbesítés lesz a joghatályos, ilyen esetben nem kell intézkedni az elektronikus megküldésről. A Javaslat célja nem az elektronikus és a papíralapú kézbesítés megkettőzése, hiszen a párhuzamos papíralapú és elektronikus kézbesítés egyéb kérdések mellett a jognyilatkozatok érvényességével vagy a határidők számításával kapcsolatos problémákat is felvetne.

A Be. 155. §-a a benyújtás, továbbítás, illetve kézbesítés szavakkal fejezi ki az egyes ügyiratok megküldését. A Be. ezeken kívül használja még az előterjeszt, indítványoz, kezdeményez, bejelent, megküld, átad kifejezéseket is. Mindezek közül a kézbesítés az egyetlen Be.-ben szabályozott jogintézmény, a többi tulajdonképpen egymás – nem értelemzavaró, a szavak hétköznapi értelemben vett fogalmával egyező, jellemzően az adott szövegkörnyezetbe leginkább illeszkedő – szinonimája. A benyújtás, továbbítás, előterjesztés, indítványozás, kezdeményezés, megküldés, átadás kifejezések technológia-semlegesek, egyaránt értelmezhetők papíralapú és elektronikus kapcsolattartás esetén is.”

A hivatkozott módosító jogszabály törvényi indokolása értelmében (is) a nyomozó hatóság a Be. 155. § (3) bekezdésében írt lehetőséget tévesen értelmezte akkor, amikor „az ügyirat papíralapon történő benyújtását rendelte el”. Ez a jogszabályhely – illetve annak további, **a Be. 155. § (3) bekezdésének c) pontja** – ugyanis nem a vádirat benyújtásával összefüggésben a Be. 423. § (1) bekezdésében írt kötelezettségek (a nyomozás ügyiratainak megküldése) kapcsán biztosít alternatív lehetőséget, hanem attól alapvetően eltérő élethelyzetekre, amikor „a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság közötti elektronikus kapcsolattartás technikai nehézségekkel jár azokban az esetekben, amikor rövid (néhány órás vagy napos) határidő áll csak rendelkezésre az ügyiratok továbbítására” (a bíróság elé állítás, illetve a személyi szabadságot korlátozó bírói engedélyes kényszerintézkedés esetei tartoznak például ebbe a körbe), és ilyenkor „annak érdekében, hogy a Be. által biztosított rövid határidő esetén informatikai probléma az eljárási cselekményt ne veszélyeztethesse, a Javaslat lehetővé teszi az ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő benyújtását, továbbítását, illetve kézbesítését”. Ez az élethelyzet azonban nem feleltethető meg a vádirat benyújtásának, illetve az azzal járó nyomozási ügyiratok megküldésének kötelezettségével, erre a jogszabályhely nem alkalmazható. A Be. 155. § (3) bekezdését 2021. január 1. napjával módosító jogszabály törvényi indokolása szerint ugyanis:

„A Be. 152. §-a értelmében az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek, így a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság elektronikus úton tartják a kapcsolatot egymással. A jogalkalmazói visszajelzések alapján a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság közötti elektronikus kapcsolattartás technikai nehézségekkel jár azokban az esetekben, amikor rövid (néhány órás vagy napos) határidő áll csak rendelkezésre az ügyiratok továbbítására. E technikai nehézséget nem üzemszünet vagy az elektronikus ügyintézés korlátozott működőképességét okozó esemény, vagyis üzemzavar okozza. A büntetőeljárást folytató szervekhez, különösen a bírósághoz napi szinten érkező jelentős mennyiségű elektronikus küldemény biztonsági ellenőrzésen megy át, amely annyi időt vesz igénybe, hogy az informatikai rendszer üzemzerű működése mellett is előfordul, hogy jelentős (több órás) késéssel érkeznek meg az ügyiratok. További problémát jelent, hogy e technikai problémáról, vagyis arról, hogy a küldemény nem érkezik meg időben, adott esetben a küldő fél nem is tud.

A büntetőeljárás során vannak olyan helyzetek, döntések, ahol elengedhetetlen, hogy a büntetőeljárást folytató szerv mihamarabb a döntését megalapozó tények, adatok birtokába kerüljön. Kiemelést érdemel a bíróság elé állítás, illetve a személyi szabadságot korlátozó bírói engedélyes kényszerintézkedés, amely esetén tipikusan rövid idő áll rendelkezésre ahhoz, hogy az ügyiratot a bíró áttekintse, abból felkészüljön. Annak érdekében, hogy a Be. által biztosított rövid határidő esetén informatikai probléma az eljárási cselekményt ne veszélyeztethesse, a Javaslat lehetővé teszi az ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő benyújtását, továbbítását, illetve kézbesítését.”

IV.) Az ügyészség bíróságtól eltérő álláspontja:

A Fővárosi Főügyészség a 2024. március 6. napján kelt Nf.2628/2023/171. számú válaszában arról tájékoztatta a törvényszéket, hogy a nyomozó hatóság a 2023. április 27. napján kelt, 29022/338-1880/2021. bü. számú határozatával rendelte el az elektronikus kapcsolattartás során keletkezett iratok papír alapú vagy adathordozón történő továbbítását a Be. 155. § (3) bekezdése alapján. A határozat indokolása szerint a nyomozó hatóság elektronikus ügyviteli és ügyfeldolgozási rendszerében a fenti bűnügyi iratban érkeztetett, létrehozott, beszkenelt iratok elérték, illetve meghaladták az irattovábbítási határértékként megjelölt 300 MB-nyi digitális adatmennyiséget, így a nyomozati iratokat elektronikusan az arra rendszeresített kézbesítési felületen, további hivatali ügyintézés céljából megküldeni nem lehet.

Az ügyési elutasító válasz a következő indokolást foglalta magában:

„A törvényszék hivatkozott számú megkeresésében kifejtett álláspontja szerint a nyomozó hatóságnak ilyen döntés meghozatalára valójában nem volt törvényes lehetősége, aminek indokaként a Be. 155. § (3) bekezdésében egyes számban szereplő, ezért az adott ügy ügyiratainak összességére nem vonatkoztatható „ügyirat” kifejezés használatára, valamint a Be. miniszteri indokolásának ezt alátámasztani látszó kitételeire hivatkozott. Az indokolás lényege szerint a Be. 155.§ (3) bekezdés csak konkrét, egyedi ügyirat (mint pl. egy beadvány) esetében ad lehetőséget a papíralapon történő továbbításra, az az egész ügyíratra nem vonatkoztatható. Ez az álláspont ugyanakkor sem a Be. 155. § (3) bekezdése nyelvtani értelmezésének, sem az e körben irányadó egyéb jogszabályok rendelkezéseinek nem felel meg, ráadásul ellentétes a Fővárosi Főügyészség és a Fővárosi Törvényszék ilyen ügyekben 2018. év óta töretlenül alkalmazott gyakorlatával is. A kötelezően alkalmazott elektronikus kapcsolattartás alól kivételt képező eseteket – példálózva – felsoroló Be. 155. § (3) bekezdés a) pontja egyebek mellett kifejezetten az ügyirat „nagy mennyisége” esetén rendelkezik az ügyirat papíralapú benyújtásáról. A „mennyiség” megszámlálható sokaságot jelent, a „nagy mennyiség” kifejezés használatából tehát egyértelmű, hogy e rendelkezés nem egyetlen, hanem egynél több (sőt jelen esetben akár jóval több) ügyirat egyidejű küldésére vonatkozik, ami csak abban az esetben lehetséges, ha az „ügyirat” kifejezés a Be. szóhasználatában egyidejűleg vonatkozik az egyes ügyiratokra, illetve a nyomozás ügyiratainak összességére is. Egyértelműen ez utóbbi értelmezést támasztja alá a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI.18.) Korm. rendelet (Nyer.) is, amelynek 14. § (5) bekezdése az elektronikus kapcsolattartás esetén az ügyiratok papíralapon történő továbbításával kapcsolatban egyértelművé teszi, hogy elektronikus kapcsolattartás esetén „ügyirat” alatt az „egységes elektronikus ügyirat” értendő. Ezt támasztja alá a Nyer. 15. § (2) bekezdése is, mely – többes szám használatával – az ügyiratok papír alapon történő továbbításáról rendelkezik. A Fővárosi Főügyészség 2018. év óta számos esetben emelt ezen értelmezés alapul vételével, az ügyiratok papíralapon történő megküldésével vádat a Fővárosi Törvényszéken, amely egyetlen ügyben sem emelt kifogást ez ellen az eljárás ellen.”

Mindezek alapján a Fővárosi Főügyészség kifejtette, hogy az évek óta töretlen, a Be. és a Nyer. fent idézett rendelkezéseire alapított ügyészi és bírói gyakorlattól – pusztán a Be. idézett szakaszára vonatkozó, önmagában jogforrásnak nem tekinthető miniszteri indoklásra figyelemmel – a jelen ügyben sem tudnak eltérni, mivel álláspontjuk szerint a nyomozó hatóság határozata a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt. A Fővárosi Főügyészség ugyanakkor közölte a bírósággal azt is, hogy bár elektronikus (Nyer. szerint strukturált) irat megküldésére nem látnak lehetőséget, mégis amennyiben a Fővárosi Törvényszék arra igényt tart, megküldik a törvényszék részére a papíralapú ügyirat szkennelés útján digitalizált és DVD adathordozón rendelkezésre álló példányát. A bíróság felhívását tehát a Nyer. szerinti strukturált irat megküldésére az ügyészség visszautasította.

V.) Az Alaptörvény sérelmet szenvedő rendelkezései:

A jogállami jogbiztonság elve:

Magyarország Alaptörvényének a B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65-66.; 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [84]]. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani [3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]].¹

Az Alkotmánybíróság következetes és immár több évtizedes gyakorlata szerint a jogállamiság alkotmányjogi elvéhez szorosan kapcsolódik a jogbiztonság. A 11/1992. (III. 5.) AB határozat szerint a jogbiztonság követelménye az államtól és elsősorban a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára a büntetőjogban is előre láthatóak legyenek.

A tisztességes eljáráshoz való jog:

Magyarország Alaptörvényének a XXIV. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

Magyarország Alaptörvényének a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Magyarország Alaptörvényének a XXVIII. cikk (3) bekezdése szerint a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

¹ Czine Ágnes: A jogállamiság, a jogbiztonság és az enyhébb elbírálás összefüggései. Magyar Jog, 2017/5., 266-270. o., <https://szakeikkadatbazis.hu/doc/5273088>

A tisztességes eljárásnak az Emberi Jogok Európai Egyezményében és alkotmányszövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme a fegyverek egyenlősége, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.

A fegyverek egyenlőségének egyik feltétele (és a nemzetközi szervek esetjogában is leginkább kimunkált területe) a felek mindegyikének személyes jelenléte az eljárási cselekmények során, míg a másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a „fair trial” elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményével.²

VI.) Az alapjogok sérelmének megvalósulása a Be. 155. § (3) bekezdésében:

A Be. 421. § (1) bekezdése értelmében az ügyészség a vádiratnak a bírósághoz való benyújtásával emel vádat. A Be. 421. § (2) bekezdése alapján pedig a vádemelés miatt nincs helye jogorvoslatnak.

A magyar büntetőeljárásban a vádemelés az ügyészség diszkrecionális jogkörébe tartozik. Ebből következik, hogy az ügyészség a vádemelésre nem kötelezett, hanem a vádemelésre jogosult szerv.

A Be. 423. § (1) bekezdése az ügyészségnek a vádirat benyújtását követő teendői között szabályozza az ügyiratoknak a bíróság részére történő megküldését, akként, hogy az ügyészség a vádemeléssel egyidejűleg gondoskodik arról (is), hogy a nyomozás ügyiratai a bíróság rendelkezésére álljanak.

Mindebből következik, hogy mint ahogyan a vádemelés az ügyészség jogosultsága, úgy amennyiben a vádemelés már megtörtént, ezt követően az, hogy az ügyészség a nyomozás ügyiratait a bíróság részére megküldje, az már nem a jogosultsága, hanem a kötelezettsége az ügyészségnek, lévén, hogy a vádemelést követően az „ügy ura” már a bíróság. Hatványozottan igaz ez a nyomozó hatóságra is, amely a vádemelést követően ugyancsak elveszíti a korábbi – nyomozás alatti – jogosulti szerepkörét.

A Be. 155. § (3) bekezdésének az a megengedő rendelkezése, hogy elektronikus kapcsolattartás esetén a vádemeléssel kapcsolatos törvényi kötelezettségei teljesítése körében, a vádemelést érintő kötelezettségeinek csorbításával járó módon, azért, hogy azokat ne az egyébként a törvény által előírt módon kelljen teljesítenie, az ügyészség (vagy akár a nyomozó hatóság) hivatalból (azaz saját maga, saját maga számára), a törvényi előírás (azaz az elektronikus úton történő benyújtás) kötelezettjeként elrendelhesse – az elektronikus úton történő benyújtás helyett – a bíróság irányába a nyomozás ügyiratainak a papíralapú vagy adathordozón történő benyújtását, továbbítását, illetve kézbesítését, azaz a saját kötelezettségeinek a másként történő teljesítését, sérti a jogbiztonság követelményét.

Ellentétes a jogbiztonság követelményével ugyanis az, ha egy kötelezett rendelkezhet arról, hogy valamely kötelezettségét nem köteles teljesíteni, mivel ilyen megengedő döntést legfeljebb a jogosult hozhat. A vádemelést követően pedig a nyomozás ügyiratainak benyújtása kapcsán az ügyészség már kötelezettnek minősül, miközben e téren jogosultnak a bíróság tekinthető. Sérti a jogbiztonságot az, ha a kötelezett saját maga határozhat arról, hogy valamely kötelezettségét ne kelljen teljesítenie (azaz, hogy az elektronikus úton történő megküldés helyett elrendelhesse azt, hogy a nyomozás ügyiratait neki nem a törvény által meghatározott módon, hanem papír alapon is lehetséges legyen benyújtania).

² https://birosag.hu/sites/default/files/static/e-learning/alaptorveny_birok/at_szabadsag/lecke7_lap1.html

Az viszont már a **tisztességes eljárás követelményébe ütközik**, hogy a Be. 155. § (3) bekezdése ezt a lehetőséget a bíróságon kívül kizárólag az ügyészség (és a nyomozó hatóság) részére teszi lehetővé, a védők, a védelem részére azonban nem.

A Be. 155. § (3) bekezdése szerint ugyanis, elektronikus kapcsolattartás esetén a bíróság mellett kizárólag az ügyészség és a nyomozó hatóság rendelheti el – hivatalból vagy indítványra – a beadvány vagy az ügyirat papíralapú vagy adathordozón történő benyújtását, továbbítását, illetve kézbesítését.

Amennyiben pedig a kötelezett jogosult dönteni arról, hogy a saját kötelezettségeit milyen módon kívánja teljesíteni, és saját maga dönthet az őt terhelő kötelezettségek teljesítéséről vagy akár nem teljesítéséről – mint ahogyan a nyomozás ügyiratainak benyújtásánál az ügyészség a kötelezett –, úgy a tisztességes eljárás követelményébe ütközik az, ha a kontradiktórius eljárás egyenlő szereplői közül ezt a jogot a jogalkotó az ügyészséghez hasonlóan a bíróság felé fennálló kötelezettségei teljesítésére (illetve a nem, vagy a másképp való teljesítésére) a védőknek, a védelemnek nem adja ugyanúgy meg.

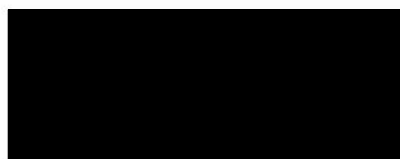
A Be. 155. § (3) bekezdése tehát nem egyformán ítéli meg az eljárási szereplőket, hiszen az ügyész is és a védő is elektronikus kapcsolattartásra köteles, mégis az ügyész gyakorlatilag egy egyoldalú döntéssel ezt a rá egyébként kötelező szabályt felülírhatja, ilyen joga ugyanakkor a védőnek nincsen.

A fegyverek egyenlősége ugyan nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli azt, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen.

Mindezek alapján a törvényszék az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte, és a Be. 489. § (1) és (3) bekezdése alapján az eljárást felfüggesztette.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 513. § (1) bekezdés a) pontja zárja ki.

Budapest, 2024. június 3.

dr. Steiner Gábor sk.
bíró

A kiadmány hitelül: